

PĀRSKATS PAR
NEBANKU PATĒRĒTĀJU
KREDITĒŠANAS
TIRGUS DARBĪBU
2014.GADĀ

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

2015. gada 8.jūnijs

Saturs

Vispārēja informācija	2
No jauna izsniegto kredītu apjoms	4
Kredītportfelis	6
Kredītu kvalitāte.....	8
Konkurence un tirgus koncentrācija nebanku patērētāju kreditēšanas tirgū.....	10
Procentu likmes	11
Distances kredītu pagarināšana	14

2014.gadā bija vērojamas izmaiņas gan licencēto nebanku kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaitā – atsevišķi pakalpojumu sniedzēji pārtrauca savu darbību un vienlaikus licenci saņēma jauni pakalpojumu sniedzēji, gan patērētājiem piedāvāto kreditēšanas pakalpojumu klāstā, esošiem pakalpojumu sniedzējiem pārtraucot esošo vai uzsākot jaunu kreditēšanas pakalpojumu sniegšanu.

Visbūtiskāk izmaiņas skāra Distances kredītu¹ sniedzējus – jaunas licences patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai saņēma SIA „Totem Finansu Sistēma”, kas kredītu izsniegšanu uzsāka 2014.gada jūlijā, un SIA „ONDO”, kas kredīta pakalpojumu sniegšanu uzsāka 2014.gada oktobrī. Vienlaikus Distances kredītu sniegšanu pārtrauca SIA „FERRATUM LATVIA”, kas bija saistīts ar izmaiņām Ferratum grupas uzņēmumu darbības stratēģijā, saskaņā ar ko, izmantojot pakalpojumu sniegšanas brīvības Eiropas Savienībā sniegtās iespējas, kreditēšanas pakalpojumu sniegšanu, sākot ar 2014.gada jūniju, SIA „FERRATUM LATVIA” vietā uzsāka Maltā reģistrēta kredītiestāde Ferratum Bank Limited. Savukārt SIA „NORD līzings” (iepriekšējais nosaukums SIA „Latvijas Kredītdevēju apvienība”) mainīja savu piedāvāto kreditēšanas klāstu – sākot ar 2014.gada maiju pārtraucot Distances kredītu izsniegšanu un vienlaikus uzsākot Līzingu un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu² sniegšanu patērētājiem.

Izsniegtā licence netika pārreģistrēta Līzingu un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu sniedzējam SIA „LKB Līzings”, bet SIA „Vita Credit” līdztekus piedāvātajiem līzingu pakalpojumiem, sākot ar 2014.gada aprīli, papildināja savu kreditēšanas pakalpojumu klāstu ar Kredītiem pret kustamas lietas ķīlu (lombarda kredīti)³ un Patēriņa kredītiem⁴, kā arī pārtrauca Hipotekāro kredītu⁵ izsniegšanu.

Tāpat 2014.gada nogalē licenci saņēma un nebanku kreditēšanas tirgū darbību uzsāka jauns Patēriņa kredītu sniedzējs – SIA „Cofī līzings”, kas nodarbojas ar Patēriņa kredītu sniegšanu konkrētu patēriņa preču vai pakalpojumu iegādei.

Arī Hipotekāro kredītu jomā darbību uzsāka jauns pakalpojumu sniedzējs – AS „Mintos”, kas kredītu izsniegšanu uzsāka 2014.gada septembrī. Vienlaikus Hipotekāro kredītu un Līzingu un

---

¹ Distances kredīts – kreditēšanas līgumi, saskaņā ar kuriem kredīts tiek piešķirts patēriņa finansēšanai un kuri tiek noslēgti, izmantojot interneta, telekomunikāciju vai cita veida distances saziņas līdzekli (saukti par „ātrajiem kredītiem”).

² Līzings un cits ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināts kredīts – finanšu līzingu līgumi transportlīdzekļa vai cita objekta (izņemot nekustamo īpašumu) iegādei vai nomai (operatīvais līzings), vai kreditēšanas līgumi, kuru atmaksa nodrošināta ar iegādātā transportlīdzekļa vai cita objekta (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošinājumu (t.sk., atgriezeniskais līzings un kreditēšanas līgumi ar auto komercķīlu).

³ Kredīts pret kustamas lietas ķīlu – kreditēšanas līgumi, saskaņā ar kuriem kredīts tiek izsniegts patēriņa finansēšanai un kurus noslēdzot, patērētājs kredīta devēja glabāšanā kā nodrošinājumu nodod kādu lietu un saskaņā ar kuriem patērētāja atbildība ir ierobežota tikai ar iekļāto lietu (lombardu kredīts).

⁴ Patēriņa kredīts – kreditēšanas līgumi, saskaņā ar kuriem kredīts tiek piešķirts patēriņa finansēšanai un kuri tiek noslēgti abām pusēm savstarpēji satiekoties (piemēram, kredīti konkrētu preču un pakalpojumu iegādei, nomaksas kreditēšanas līgumi un cita veida kredīti).

⁵ Hipotekārais kredīts – kredīti nekustamā īpašuma iegādei vai kredīti, kuru atmaksa nodrošināta ar nekustamā īpašuma hipotēku.

ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu sniegšanu pārtrauca SIA „Expresscredit”, kas turpmāk nodarbojas tikai ar Kredītu pret kustamas lietas ķīlu (lombarda kredīti) un Patēriņa kredītu izsniegšanu patērētājiem.

Līdz ar to 2014.gada nogalē Latvijā turpināja darboties 56 licencēti nebanku kreditēšanas pakalpojumu sniedzēji, no kuriem 18 sabiedrības sniedza Distances kredītus, 20 sabiedrības izsniedza Kredītus pret kustamas lietas ķīlu (lombarda kredītus), 17 sabiedrības sniedza Patēriņa kredītus, 13 sabiedrības sniedza Līzinga un citus ar transportlīdzekļa vai cita veida objekta (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošinājumu saistītus kredītus, kā arī 13 sabiedrības izsniedza Hipotekāros kredītus.

2014.gadā notikušās izmaiņas licencēto nebankas kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju skaitā

	2013. gada beigas	2014.gada beigas	Tirgus dalībnieku izmaiņas
Licencētās kapitālsabiedrības	53	56	+3 ⁶
Distances kredītu sniedzēji	18	18	0 ⁷
Patēriņa kredītu sniedzēji	15	17	+2 ⁸
Kredīti pret kustamas lietas ķīlu sniedzēji	19	20	+1 ⁹
Hipotekāro kredītu sniedzēji	13	12	-1 ¹⁰
Līzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu sniedzēji	14	13	-1 ¹¹

Pilns nebanku kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju saraksts ar sabiedrībām, kuras uz šī pārskata sagatavošanas brīdi nodarbojas ar kredītu sniegšanu patērētājiem, ir pieejams pielikumā.

⁶ Licence netika pārreģistrēta SIA „LKB līzings”, savukārt SIA „Totem Finanšu Sistēma,” SIA „ONDO,” AS „Mintos” un SIA „Cofī līzings” saņēma jaunu licenci patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai.

⁷ Distances kredītu sniegšanu ir pārtraukušas SIA “Ferratum Latvia” un SIA “NORD Līzings”, taču vienlaikus jaunu licenci patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai ir saņēmusi SIA „Ondo” un SIA „Totem Finanšu Sistēma”.

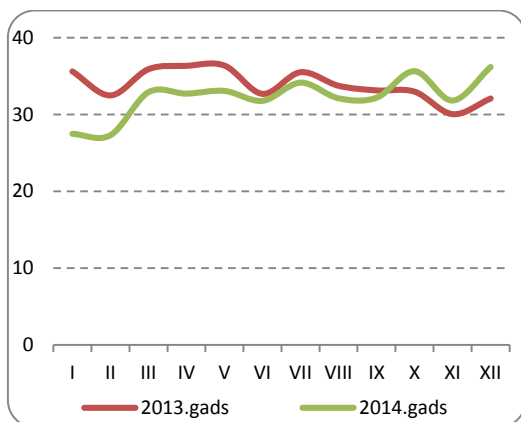
⁸ Patēriņa kredītu sniegšanu pārtrauca SIA „NORD līzings”, bet uzsāka SIA „VITA CREDIT”, AS „Lombards Dagne” un jaunu licenci patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai saņēma SIA „Cofī līzings”.

⁹ Kredītu pret kustamas lietas ķīlu piedāvāšanu ir uzsākusi SIA „VITA Credit”.

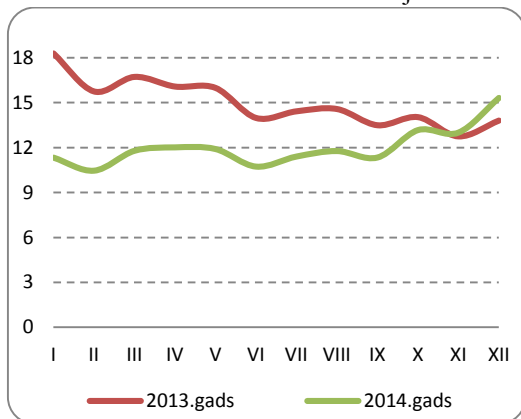
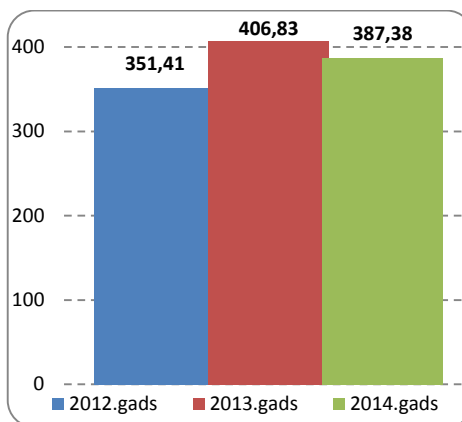
¹⁰ Hipotekāros kredītus ir pārtraukusi izsniegt SIA “Expresscredit” un SIA „VITA Credit”, taču vienlaikus jaunu licenci ir saņēmusi AS „Mintos”.

¹¹ Līzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu sniegšanu uzsāka SIA „NORD līzings”, bet savukārt pārtrauca SIA „Expresscredit”. Tāpat netika pārreģistrēta SIA „LKB Līzings” izsniegtās licence.

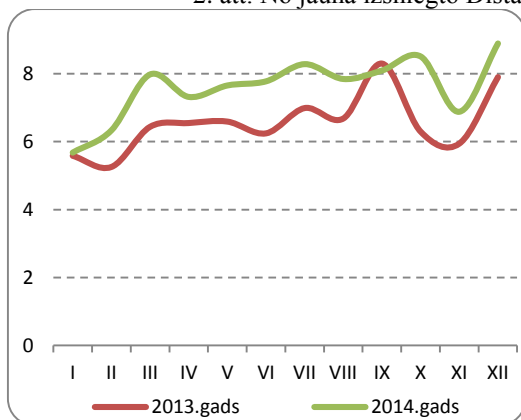
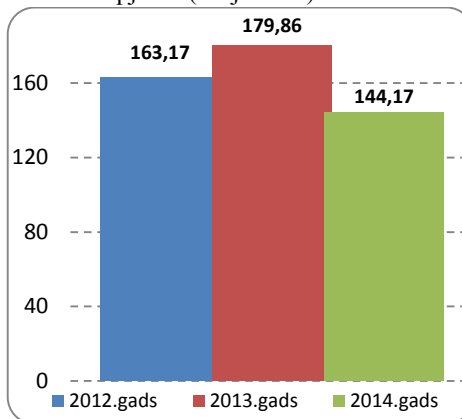
No jauna izsniegto kredītu apjoms

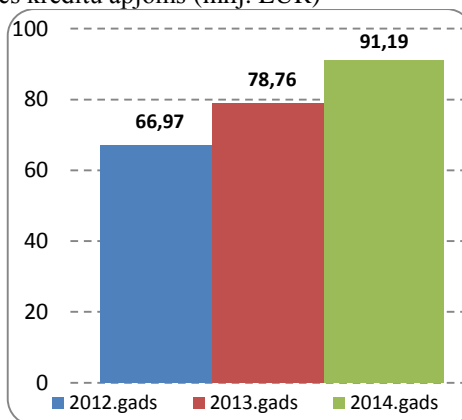
1. att. Nebanku sektorā no jauna izsniegto kredītu apjoms (milj. EUR)

2. att. No jauna izsniegto Distances kredītu apjoms (milj. EUR)

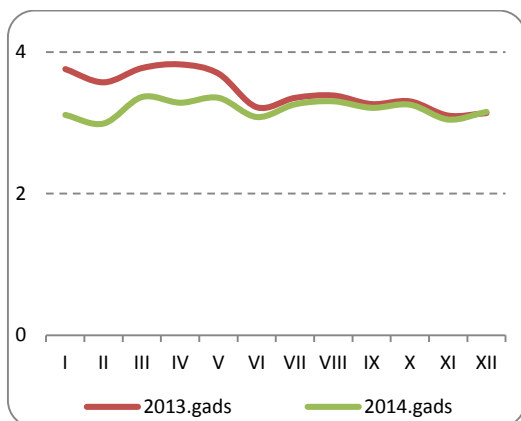
3. att. No jauna izsniegto Patēriņa kredītu apjoms (milj. EUR)

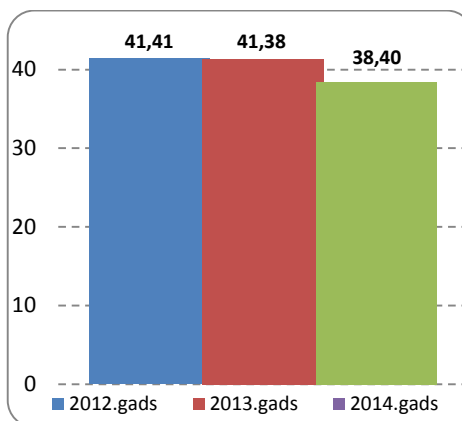
Nebanku sektora kredītēšanas pakalpojumu sniedzēji 2014.gadā patērētājiem no jauna izsniedza kredītus 387,38 milj. EUR apmērā, kas ir par 4,78% mazāk nekā 2013.gadā (1.att.).

Izsniegto kredīta apjoma samazinājumu visbūtiskāk ietekmēja no jauna izsniegto Distances kredītu samazinājums (2.att.), kas, salīdzinot ar 2013.gadu, samazinājās par 19,84% (no 179,86 milj. EUR 2013.gadā līdz 144,17 milj. EUR pērn), ko savukārt ietekmēja gada sākumā ieviestās stingrākās prasības attiecībā uz patērētāju maksātspējas izvērtēšanu. Vienlaikus konstatējams, ka pretēji pirms jauno prasību ieviešanas nebanku kreditētāju paustajām bažām, jaunās prasības attiecībā uz stingrāku maksātspējas izvērtēšanu ilgtermiņā nav radījušas dramatiskas izmaiņas nozarē, par ko liecina tas, ka 2014.gadā,

pretēji 2013.gadā novērotajam, ir pakāpeniski palielinājies mēnesī izsniegto Distances kredītu apjoms (novembrī un decembrī tas jau pārsniedza 2013.gada attiecīgos rādītājus). Tā rezultātā 2014.gada 2.pusgadā izsniegto kredītu samazinājums pret 2013.gada 2.pusgadu sastādīja tikai 8,51% (1.pusgadā tas bija 29,56%), bet salīdzinot ar 2014.gada 1.pusgadu – 2.pusgadā izsniegto kredītu apjoms jau palielinājās par 11,41%.

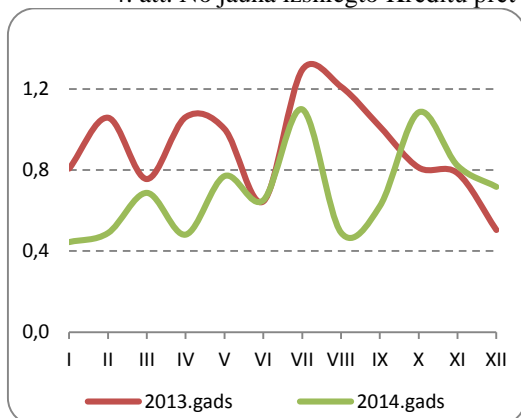

4. att. No jauna izsniegto Kredītu pret kustamas lietas ķīlu apjoms (milj. EUR)

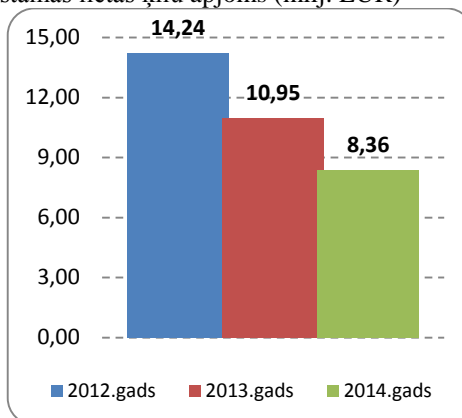

Izsniegto Patēriņa kredītu apjomā (3.att.) ir novērojams ievērojams pieaugums, no jauna izsniegto Patēriņa kredīta apjomam palielinoties par 15,78% (no 78,76 milj. EUR 2013.gadā līdz 91,19 milj. EUR 2014.gadā).

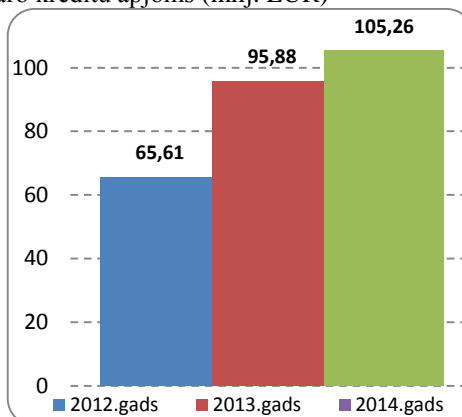
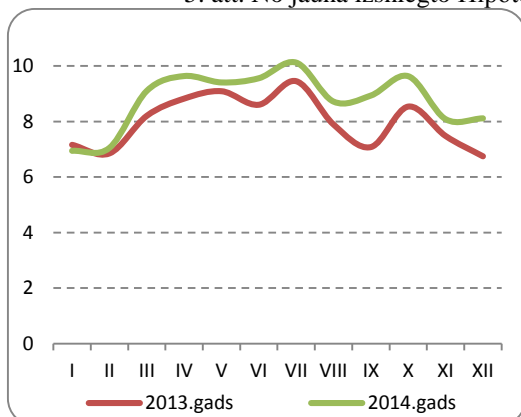
Samazinājies (par 7,21%) ir izsniegto Kredītu pret kustamas lietas ķīlu apjoms (4.att.), ko pārsvarā ietekmēja zemāki no jauna izsniegto kredītu apjoma rādītāja 2014.gada 1.pusgadā, kad savukārt tika izsniegts par 12,20% mazāk kredītu kā 2013.gada 1.pusgadā.

5. att. No jauna izsniegto Hipotekāro kredītu apjoms (milj. EUR)

Procentuālā izteiksmē visbūtiskāk starp visiem nebanku nozarē izsniegtajiem kredītiem ir krities no jauna izsniegto Hipotekāro kredītu apjoms, kas 2014.gadā tika izsniegti par 23,61% mazāk kā 2013.gadā (5.att.). Taču ņemot vērā Hipotekāro kredītu nelielo apjomu kopējā nebanku sektorā izsniegto kredītu īpatsvarā (Hipotekārajos

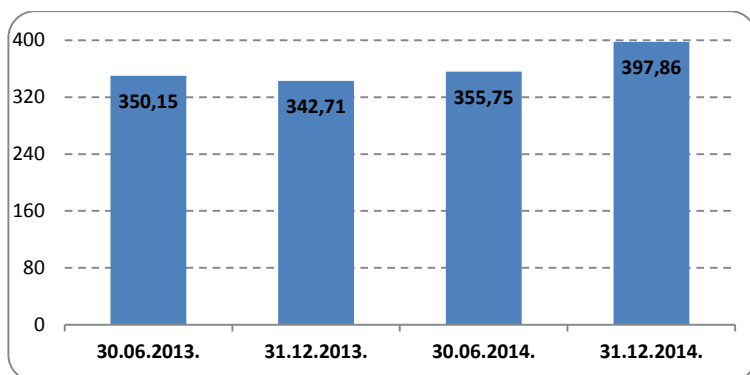
6. att. No jauna izsniegto Līzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu apjoms (milj. EUR)

apjomu kopējā nebanku sektorā izsniegto kredītu īpatsvarā (Hipotekārajos

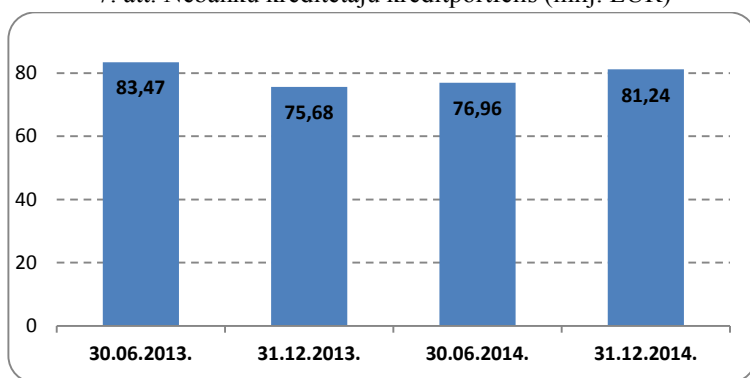
kredītos visā gadā tiek izsniegts mazāks apjoms kā Distances kredītos 1 mēnesī), izsniegto Hipotekāro kredītu samazinājuma ietekme uz kopējo nebanku sektorā patērētājiem izsniegto kredītu apjomu bija neliela.

Savukārt Līzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu apjoms ir palielinājies, nebanku kreditētājiem 2014.gadā izsniedzot kredītus 105,26 milj. EUR apmērā, kas ir par 9,79% vairāk kā 2013.gadā.

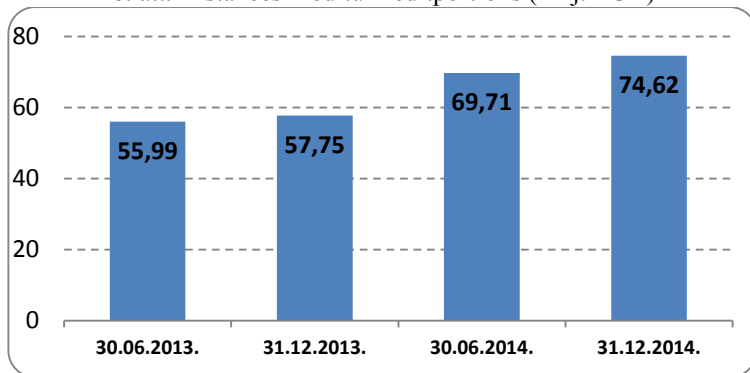
Kreditportfelis

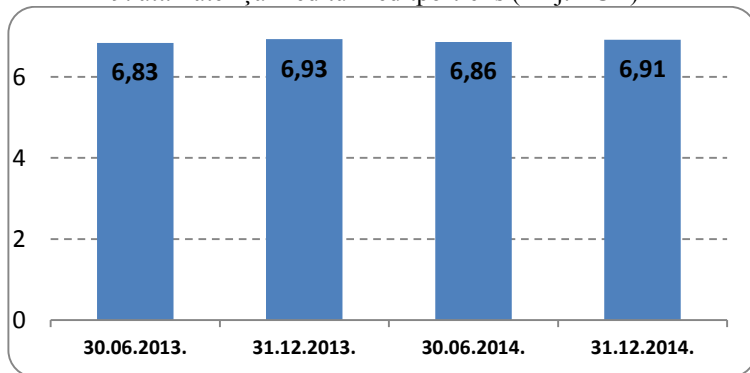
7. att. Nebanku kreditētāju kredītportfelis (milj. EUR)

8. att. Distances kredītu kredītportfelis (milj. EUR)

9. att. Patēriņa kredītu kredītportfelis (milj. EUR)¹²

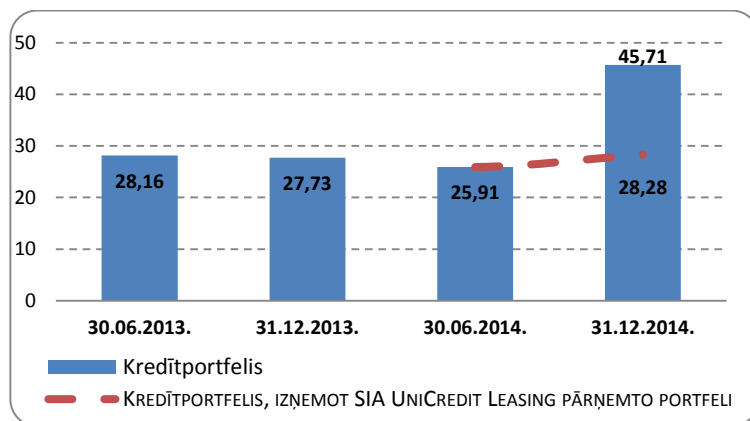
10. att. Kredītu pret kustamas lietas ķīlu kredītportfelis (milj. EUR)

Nebanku kreditētāju patērētājiem izsniegto kredītu kredītportfelis, salīdzinot ar tā apjomu pērn, palielinājās par 16,09%, sasniedzot 397,86 milj. EUR (7.att.). Kredītportfeļa izmaiņas noteica ievērojams Patēriņa kredītu¹² (9.att.) un Līzings un citu ar transportlīdzekļi vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu¹² (12.att.) kredītportfeļa palielinājums, kā arī Distances kredītu (8.att.) un Hipotekāro kredītu kredītportfeļa (11.att.) pieaugums.

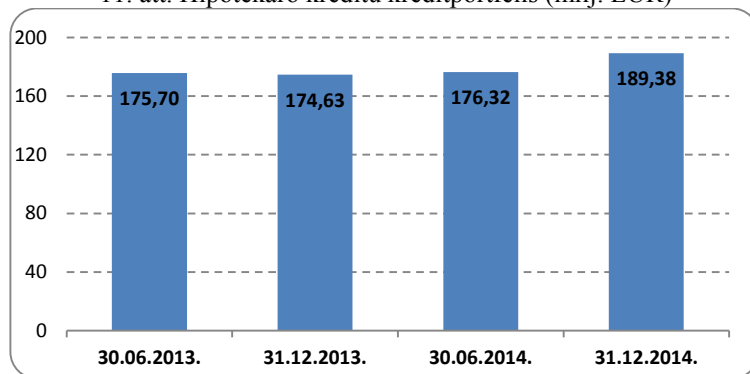
Neskatoties uz no jauna izsniegto kredītu apjoma samazinājumu (2.att.), Distances kredītu kredītportfelis turpināja palielināties (pieaugums pret 31.12.2013 7,35%, 8.att.), ko ietekmēja aktīvāka kredītu izsniegšana 2014.gada 2.pusē un kreditētāju izplatīti piedāvāto atmaksas termiņa pagarināšanas iespēju izmantošana (28. att.) no patērētāju puses, kā arī tas, ka no jauna izsniegto kredītu apjomā ir palielinājies izsniegto Distances kredītu ar aizdevuma atmaksas grafiku īpatsvars, kuru atmaksa notiek pakāpeniski.

Arī Patēriņa kredītu kredītportfelis¹² (9.att.) līdz ar no jauna izsniegto kredītu pieaugumu (3.att.) turpināja palielināties, salīdzinot ar situāciju 2013.gada nogalē, palielinoties par 16,87 milj. EUR (29,21%) un sasniedzot apjomu 74,62 milj. EUR.

Savukārt Kredītu pret kustamas lietas ķīlu (10.att.) kredītportfeļa apmērā būtiskas izmaiņas nav vērojamas, kopējam

11. att. Hipotekāro kredītu kredītportfelis (milj. EUR)

12. att. Līdzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu apjoms (milj. EUR)¹²

vērojamas, kopējam apjomam 2014.gada nogalē sastādot summu 6,91 milj. EUR apmērā.

Būtiski ir palielinājies Hipotekāro kredītu kredītportfelis (11.att.), ko ietekmēja AS „UniCredit Bank” bankas licences pārtraukšana un 2014.gada otrajā pusē īstenotā apvienošanās ar nebanku kredītētāju SIA „UniCredit Leasing”, kā rezultātā bankas kredītportfelis tika integrēts SIA “UniCredit Leasing” portfelī. Neņemot vērā šo faktoru, Hipotekāro kredītu kredītportfeļa pieaugums, salīdzinot ar situāciju pirms gada, ir bijis neliels (pieaugums par 1,99%, palielinoties līdz 28,28 milj. EUR), ko savukārt galvenokārt noteica jauna tirgus dalībnieka (AS „Mintos”) ienākšana Hipotekāro kredītu tirgū.

Savukārt Līdzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu

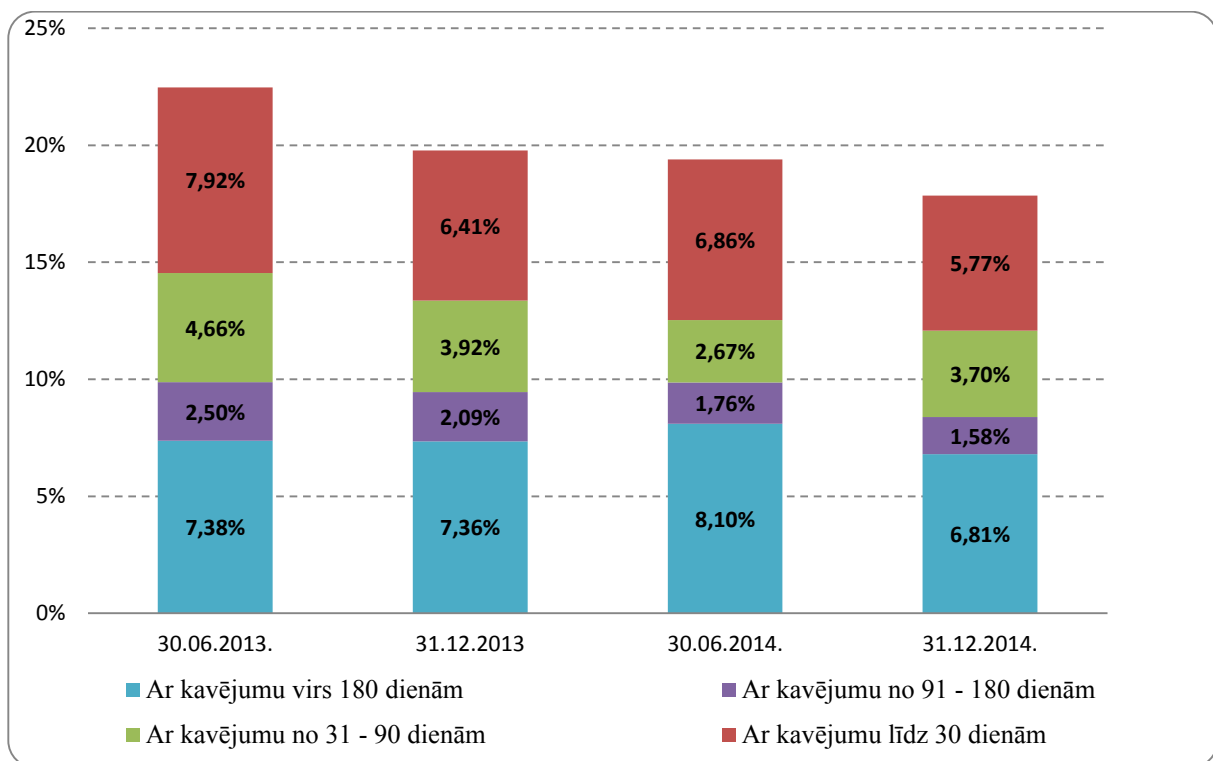
(izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu kredītportfelis¹² (12.att.) ir palielinājās par 8,45%, sasniedzot apjomu 189,38 milj. EUR apmērā.

¹² SIA „InCREDIT GROUP” 2013.gadā iesniegtie dati tika iesniegti kļūdaini, kā rezultātā daļu no izsniegtajiem Patēriņa kredītiem auto iegādei (bez nodrošinājuma piesaistes) sabiedrība norādīja nevis sadaļā pie Patēriņa kredītiem, bet gan iekļāva Līdzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu sadaļā. Ņemot vērā to, ka nav iespējams koriģēt sabiedrības iesniegtos vēsturiskos 2013.gada datus, faktiskais Patēriņa kredītu pieaugums nav tik straujš kā 9.att. un vienlaikus Līdzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu portfeļa pieaugums ir lielāks kā 12.att. atspoguļotais.

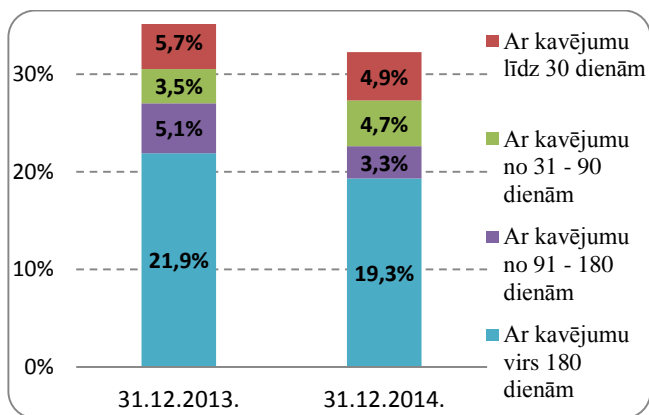

Kreditu kvalitāte

Nebanku kreditētāju kredītportfelī esošais kopējais kavēto kredītu īpatsvars turpināja samazināties (13.att.), 2014.gada decembrī sarūkot līdz 17,86% (2013.gada decembrī 19,78%). Analizējot kavētājus pēc kavējuma perioda ilguma, secināms, ka kavēto kredītu īpatsvars ir samazinājies visās kavētāju grupās, virs 90 dienām kavēto kredītu īpatsvars samazinoties no 9,45% 2013.gada decembrī līdz 8,39% 2014.gada decembrī, kas ir saistīts gan ar stingrāku prasību ieviešanu attiecībā uz patērētāju maksāspējas izvērtēšanu, gan kreditētāju rīcību saistībā ar kavēto saistību norakstīšanu vai cedēšanu.

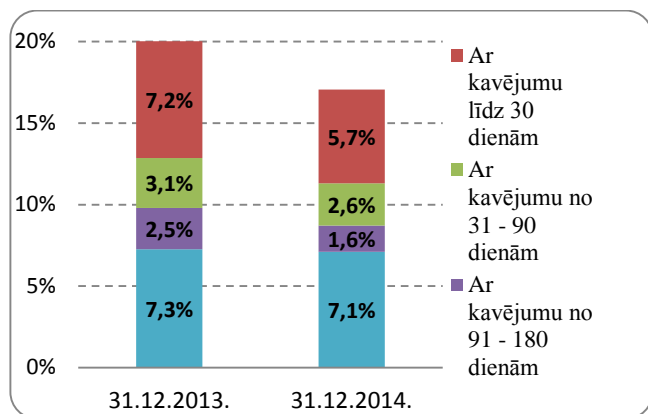

13. att. Kopējais patērētāju kavēto kredītu īpatsvars Nebanku kreditēšanas sektorā

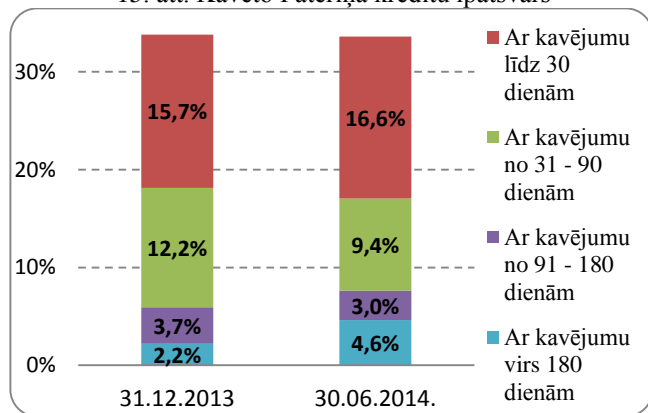

14. att. Kavēto Distances kredītu īpatsvars

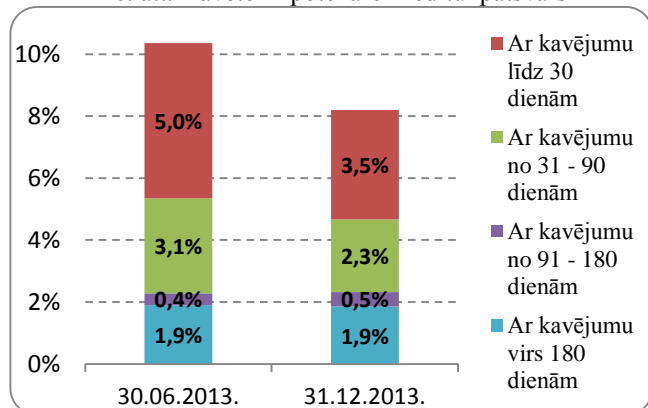
Visaugstākais virs 90 dienām kavēto saistību īpatsvars (22,6%, 14.att.) saglabājas Distances kredītiem. Tas ir nedaudz samazinājies, kas gan nav skaidrojams ar situācijas uzlabošanos ar kredīta atmaksu, bet gan galvenokārt ar to, ka cesijas ceļā kreditētāji ir atbrīvojušies no ilglaicīgi kavētajām saistībām. Vienlaikus konstatējams, ka ir palielinājies līdz 90 dienām kavēto

15. att. Kavēto Patēriņa kredītu īpatsvars

16. att. Kavēto Hipotekāro kredītu īpatsvars

17. att. Kavēto Līzīngā un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu īpatsvars

saistību īpatsvars (9,6% no visiem kredītiem 2014.gada 31.decembrī), kas pretēji iepriekš novērotajai tendencei, kad tas samazinājās (8,6% 2014.gada 30.jūnijā) varētu liecināt par to, ka līdz ar aktīvāku kreditēšanu 2014.gada otrajā pusē ir pasliktinājusies šo no jauna (salīdzinoši nesenu) izsniegto kredītu atmaksas kvalitāte.

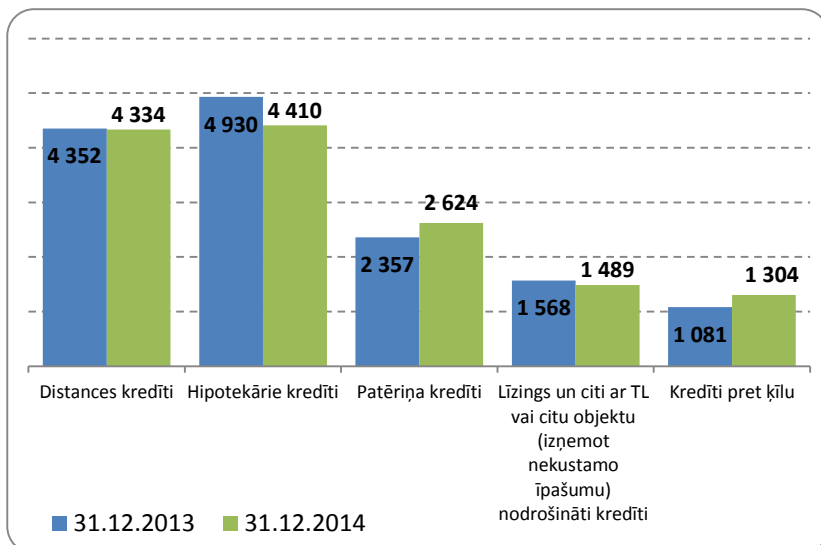
Savukārt Patēriņa kredītu jomā (15.att.) kavēto saistību apjoms ir turpinājis samazināties visos kavējumu ilguma periodos, kopumā sarūkot līdz 17% no kredītportfelī esošajiem kredītiem.

Izmaiņas Hipotekāro kredītu (16.att.) kvalitātē galvenokārt ir saistītas ar SIA „UniCredit Leasing” pārņemto portfeli, kā ietekmē virs 90 dienām kavēto saistību īpatsvars palielinājās līdz 7,6% (2013.gada beigās 5,9%).

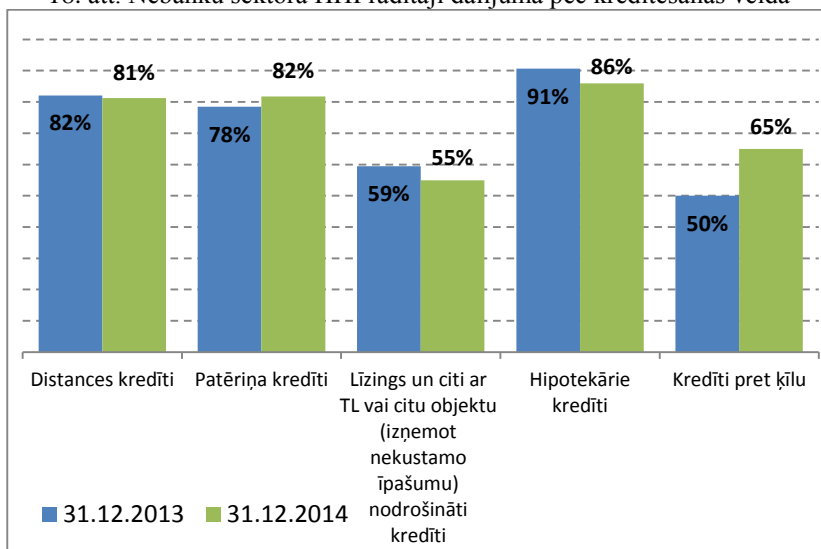
Viszemākie kavēto kredītu rādītāji saglabājās Līzīngiem un citiem ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošinātajiem kredītiem (17.att.), kur, būtiski nemainoties virs 90 dienām kavēto saistību īpatsvaram un vienlaikus samazinoties līdz 90 dienām kavētajām saistībām, kopējais kavēto saistību īpatsvars ir samazinājies līdz 8,2% (2013.gada beigās 10,4%).

Konkurence un tirgus koncentrācija nebanku patērētāju kreditēšanas tirgū

Konkurences līmenis tiek aprēķināts izmantojot *Herfindhal-Hirschman indeksu*¹³ (turpmāk – HHI), ko aprēķina, nosakot tirgū esošo kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju procentuālās tirgus daļas kvadrātu summu. Analizējot HHI rādītājus (18.att.), ir secināms, ka visaugstākais indekss ir

18. att. Nebanku sektora HHI rādītāji dalījumā pēc kreditēšanas veida

19. att. Nebanku sektora CR3 (%) rādītāji dalījumā pēc kreditēšanas veida¹⁴

Distances kredītu (4334) un Hipotekāro kredītu sniedzēju (4410), kā arī Patēriņa kredītu sniedzēju (2624) vidū, kas liecina par augstu attiecīgā kreditēšanas veida pakalpojumu sniedzēju tirgus koncentrācijas līmeni un samērā zemu konkurences līmeni šo sabiedrību starpā. Savukārt HHI indeksa vērtība Līzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu un Kredītu pret kustamas lietas ķīlu sniedzēju vidū ir robežās līdz 1800 punktiem, kas liecina par mērenu koncentrācijas līmeni.

Arī nebanku patērētāju kreditēšanas tirgus koncentrācijas indeksa rādītājs (CR3), kas raksturo 3 lielāko pakalpojumu sniedzēju kredītportfeļa daļu kopējā attiecīgā kreditēšanas veida kredītportfelī procentos (19. att.) visaugstākais ir starp Hipotekāro kredītu (82%), Distances kredītu (81%) un Patēriņa kredītu (86%) pakalpojumu sniedzējiem, tādējādi norādot uz augstu tirgus koncentrācijas līmeni un samērā zemu konkurenci starp šiem tirgus dalībniekiem.

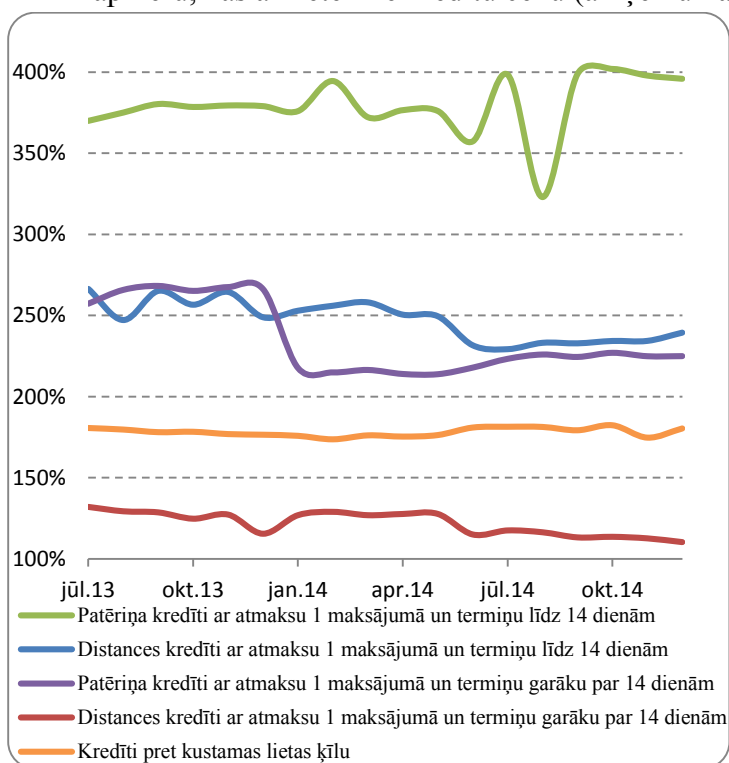
¹³ $HHI = \sum_{i=1}^n s_i^2$, kur s_i – pakalpojumu sniedzēja tirgus daļa un n – pakalpojumu sniedzēju skaits.

Lielāks HHI indekss liecina par augstāku nozares koncentrācijas līmeni un par zemu konkurenci nozarē. Teorijā tiek uzskatīts, ka gadījumā, ja HHI nepārsniedz 1000, tirgus tiek vērtēts kā nekoncentrēts un ar samērā augstu konkurenci. Ja HHI ir no 1000 līdz 1800, tas ir mēreni koncentrēts tirgus, savukārt ja HHI vērtība pārsniedz 1800, tirgus uzskatāms par augsti koncentrētu.

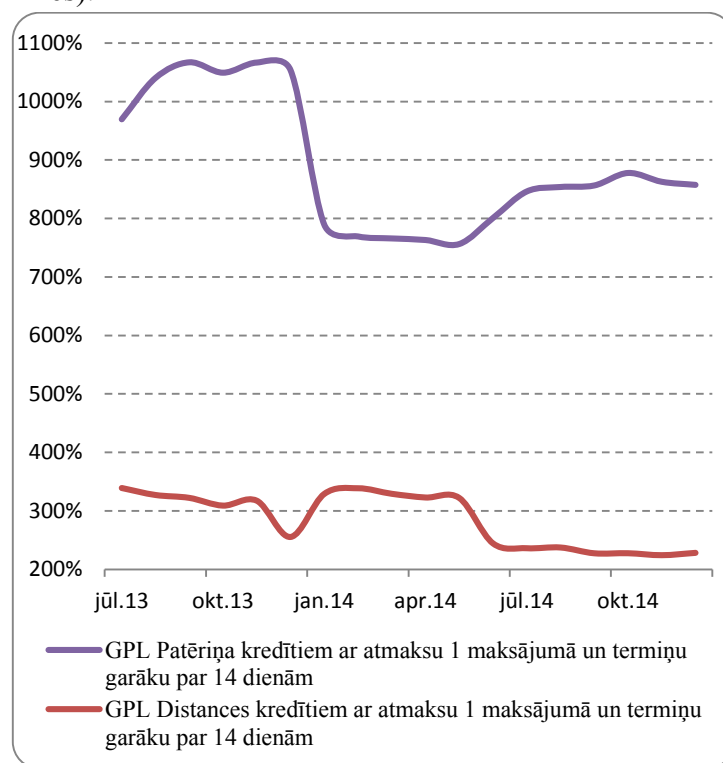
¹⁴ Nosakot tirgus koncentrācijas indeksa rādītāju tiek ņemtas vērā saistīto uzņēmumu kopējā tirgus daļa.

Procentu likmes

20. att. norādītas aizņēmuma likmes Distances un Patēriņa kredītiem ar atmaksu 1 maksājumā, kā arī Kredītiem pret kustamas lietas ķīlu. Visaugstākās likmes ir Patēriņa kredītiem ar atmaksu vienā maksājumā, kas skaidrojams ar to, ka šos kredītus līdztekus Kredītiem pret kustamas lietas ķīlu galvenokārt izsniedz lombardi. Tādējādi, ņemot vērā to, ka lombardu izsniegtajiem Kredītiem pret kustamas lietas ķīlu tā jau ir augstas aizņēmuma likmes (pat neskatoties uz to, ka iekļātā kustamā lieta kalpo kā šī kredīta nodrošinājums), nav pārsteidzoši tas, ka Patēriņa kredīti ar atmaksu 1 maksājumā, kurus galvenokārt izsniedz lombardi un kuri nav nodrošināti ar jebkāda veida ķīlu, tiek izsniegti par daudz augstākām aizņēmuma likmēm kā Kredīti pret kustamas lietas ķīlu vai Distances kredīti. Tāpat jāņem vērā, ka pastāv būtiska atšķirība¹⁵ starp par maksu izsniegto Patēriņa un Distances kredītu ar atmaksu 1 maksājumā apmēru, kas arī ietekmē kredītu cenu (aizņēmuma likmes).

20. att. Distances kredītu un Patēriņa kredītu ar atmaksu 1 maksājumā vidējās svērtās aizņēmuma likmes (laika periodā no 07.2013-12.2014)

21. att. Distances kredītu un Patēriņa kredītu ar atmaksu 1 maksājumā vidējās svērtās Gada procentu likmes (laika periodā no 07.2013-12.2014)¹⁶

Distances kredītu ar atmaksu 1 maksājumā aizņēmuma likmes (20.att.) nedaudz samazinājās, straujāk samazinoties 2014.gada jūnijā. Likmju samazinājums jūnijā ir saistīts ar to, ka savu

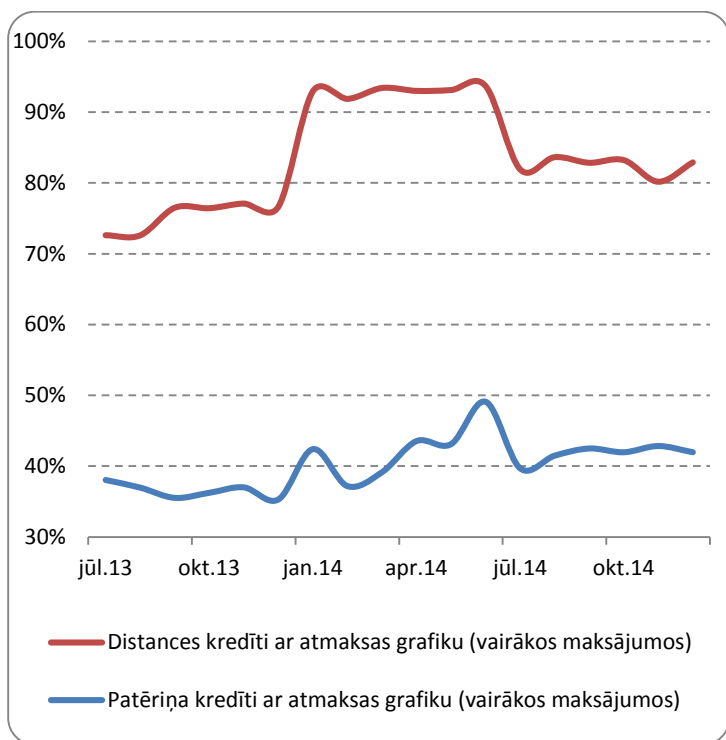
¹⁵ 2014.gadā tikai 7,42% (6,77 milj. EUR) no visiem izsniegtajiem Patēriņa kredītiem bija par maksu izsniegtie Patēriņa kredīti ar atmaksu 1 maksājumā, kamēr Distances kredītiem par maksu izsniegtie kredīti ar atmaksu 1 maksājumā sastādīja 65,53% (94,48 milj. EUR) no kopējiem 2014.gadā izsniegtajiem Distances kredītiem.

¹⁶ GPL aprēķināšanas metodi nosaka [2010.gada 28.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1219 "Noteikumi par patērētāju kredītešanu"](#).

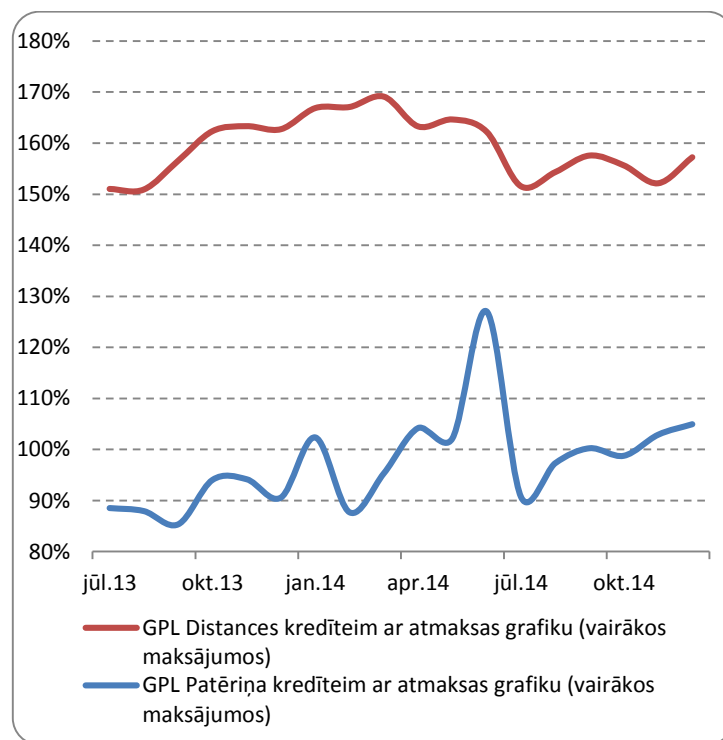
darbību kā nebanku kreditētājs pārtrauca pakalpojumu sniedzējs, kurš kredītus piedāvāja par salīdzinoši augstākām aizņēmuma likmēm kā citi tirgus dalībnieki. Savukārt turpmāk novērotais likmju samazinājums ir saistīts ar dažādu akciju un lojalitātes programmu ieviešanu, kā ietekmē samazinājās vidējās aizņēmuma likmes.

Savukārt Distances kredītu ar aizdevuma atmaksas grafiku (22.att.) aizņēmuma likmes 2014.gada 1.pusgadā būtiski palielinājās. Vienlaikus, ņemot vērā to, ka attiecīgajā periodā nebija novērojams šo kredītu Gada procentu likmju, kas atspoguļo attiecīgā kredīta kopējās kredīta izmaksas, būtisks pieaugums (23.att.), secināms, ka visticamāk aizņēmuma likmes pieaugums ir bijis saistīts ar cita veida izmaksu (piemēram, dažādu komisijas maksu) ietveršanu aizņēmuma likmēs, tādējādi neizraisot Gada procentu likmju jeb kopējo kredīta izmaksu būtisku pieaugumu.

Patēriņa kredītiem ar atmaksu vairākos maksājumos atšķirībā no Distances kredītu jomā novērotā, līdztekus aizņēmuma likmju pieaugumam (22.att.) bija novērojams arī Gada procentu likmju pieaugums (23.att.), kas liecina, ka pakalpojumu sniedzēji saistībā ar aizņēmuma likmju pieaugumu nav koriģējuši (samazinājuši) cita veida izmaksas, tādējādi palielinot šo kredītu kopējās izmaksas. Vienlaikus konstatējams, ka Patēriņa kredītu ar atmaksas grafiku vidējās svērtās likmes ir ievērojām zemākas par Distances kredītu ar atmaksas grafiku aizņēmuma likmēm.

22. att. Distances kredītu un Patēriņa kredītu ar atmaksu vairākos maksājumos (grafiku) vidējās svērtās aizņēmuma likmes (%), laika periodā no 07.2013-12.2014)

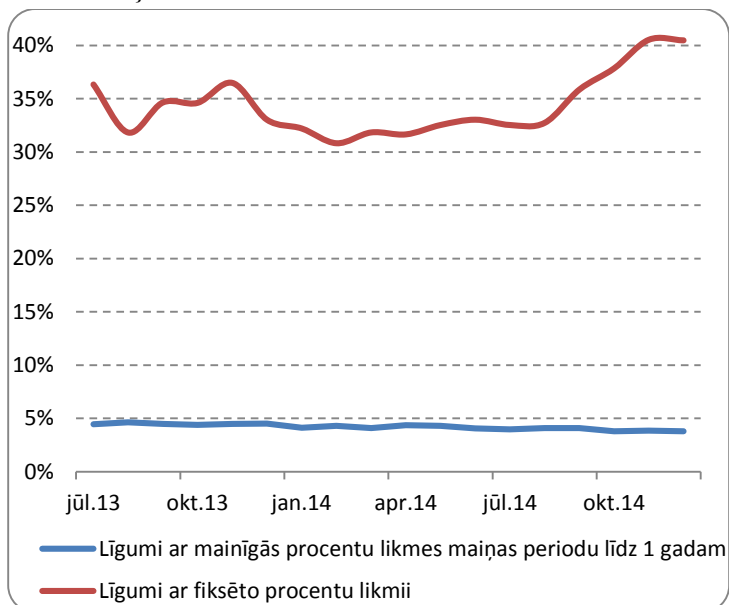

23. att. Distances kredītu un Patēriņa kredītu ar atmaksu vairākos maksājumos (ar grafiku) vidējās svērtās Gada procentu likmes (%), laika periodā no 07.2013-12.2014)¹⁷

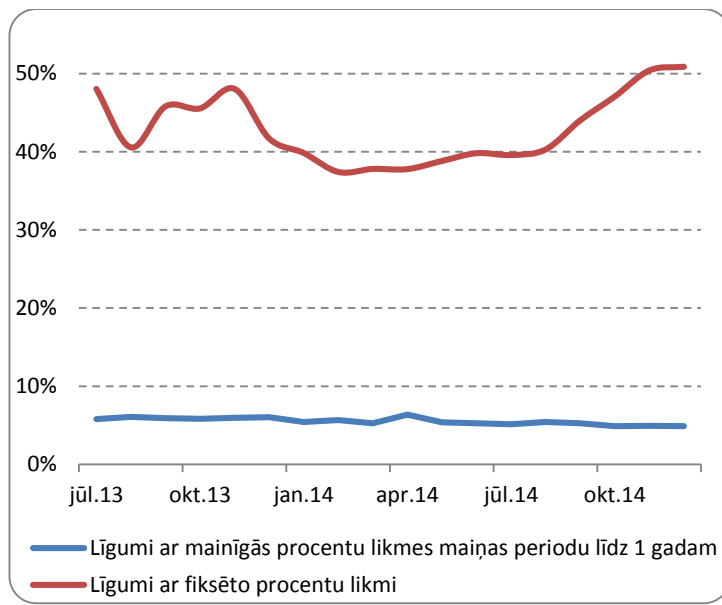
24. un 25.att. ir norādītas Līzings un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu aizņēmuma likmju un Gada procentu likmju izmaiņas. Attēlā redzams, ka kredītiem ar mainīgo likmi, kurus galvenokārt piedāvā ar kredītiestādēm saistītas līzings sabiedrības, ir samēra zemas aizņēmuma likmes un tām ir tendence nedaudz

¹⁷ GPL aprēķināšanas metodi nosaka [2010.gada 28.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1219 "Noteikumi par patērētāju kredītešanu"](#).

samazināties (24.att.). Savukārt aizņēmuma likmēm kredītiem ar fiksētām likmēm līdz 2014.gada februārim bija tendences samazināties, turpmākā periodā līdz jūnijam būtiski nemainoties, bet sākot ar jūniju, ievērojami palielināties, kas saistīts ar to, ka procentu likmes palielināja lielākais no pakalpojumu sniedzējiem, kas patērētājiem izsniedz finanšu līzingu kredītus tikai ar fiksēto aizņēmuma likmi.

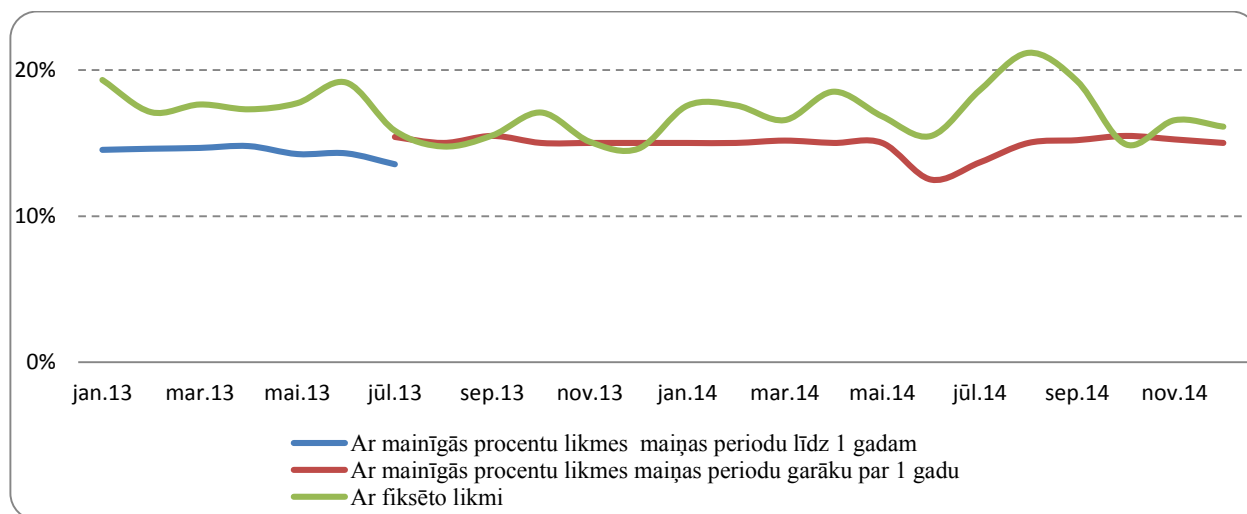

24. att. Līzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu vidējās svērtās aizņēmuma likmes (07.2013-12.2014)

25. att. Līzinga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu vidējās svērtās Gada procentu likmes (07.2013-12.2014)¹⁸

Savukārt Hipotekārajiem kredītiem nav būtiskas atšķirības starp aizņēmuma likmēm līgumos ar mainīgo un fiksēto likmi. Tāpat nav novērojamas būtiskas aizņēmuma likmju izmaiņas līgumiem ar mainīgo procentu likmi (ko piedāvā tikai viens pakalpojumu sniedzējs). Savukārt kredītiem ar fiksēto likmi aizņēmuma likmes ir svārstīgākas.

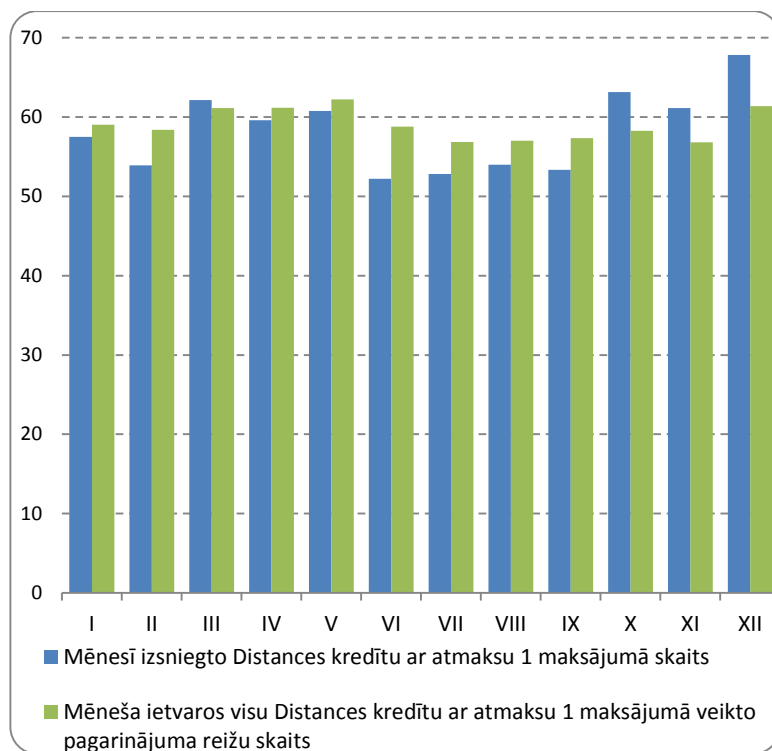

26. att. Hipotekāro kredītu vidējās svērtās aizņēmuma likmes (laika periodā no 01.2013-06.2014)

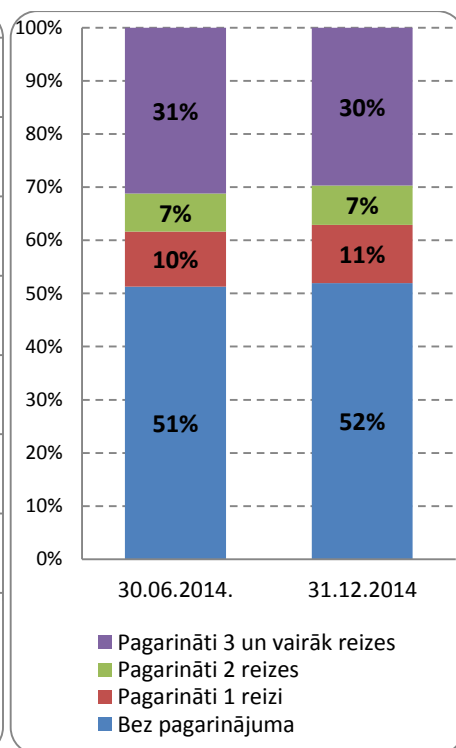
¹⁸ GPL aprēķināšanas metodi nosaka [2010.gada 28.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1219 "Noteikumi par patērētāju kredītešanu"](#).

Distances kredītu pagarināšana

Sākot ar 2014.gada pirmo pusgadu, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, ņemot vērā Distances kredītu sniedzēju patērētājiem plaši piedāvāto iespēju, samaksājot atsevišķu maksu, pagarināt Distances kredītu atmaksas termiņu, uzsāka apkopot statistiku arī par kredītu pagarināšanu.

27. att. 2014.gadā izsniegtie Distances kredīti (ar atmaksu 1 maksājumā) un to pagarinājumu²⁰ reižu skaits (tūkstošos)

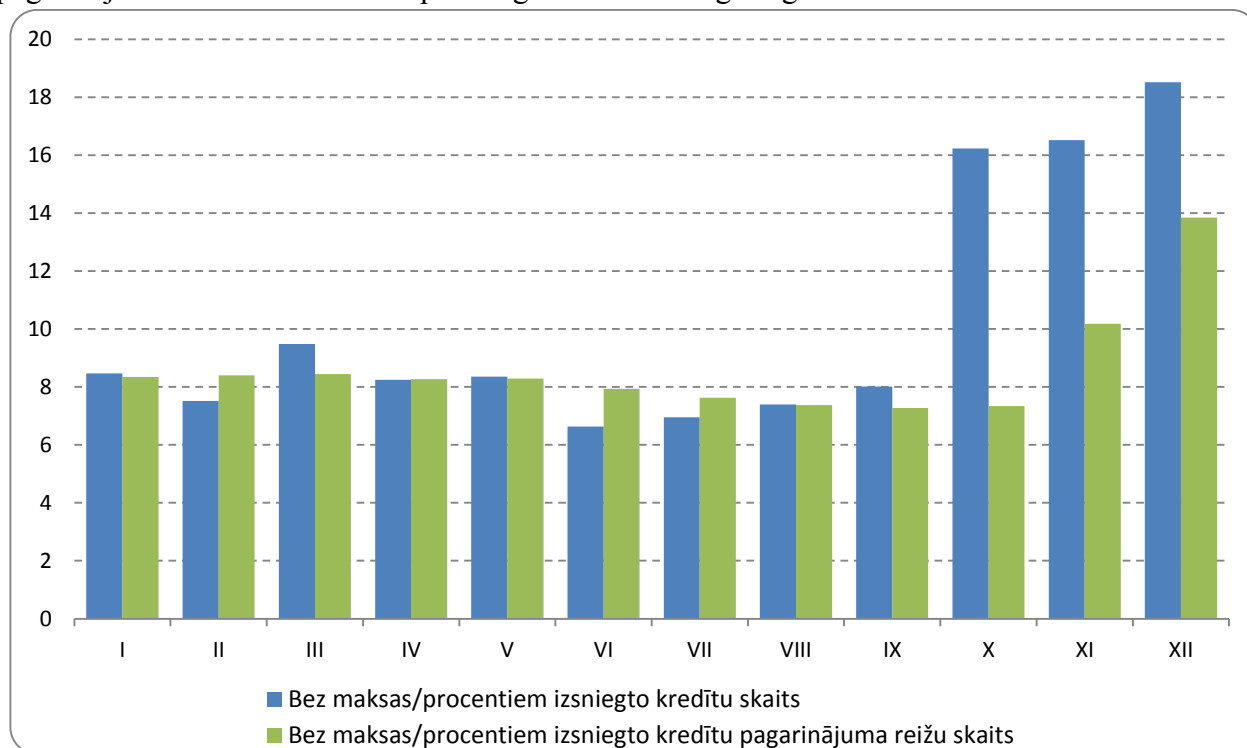
28. att. Kredītportfelī esošo Distances kredītu ar atmaksu 1 maksājumā līgumu skaits dalījumā pēc pagarinājuma reižu skaita

Saskaņā ar 28.att. norādīto informāciju kredītu pagarināšana ir plaši izplatīta, par ko liecina tas, ka mēneša ietvaros veikto pagarinājuma reižu skaits pārsniedz izsniegto kredītu skaitu¹⁹. Situācijas izmaiņa gada pēdējos 3 mēnešos, kad mēnesī noslēgto līgumu skaits pārsniedza pagarinājuma reižu skaitu, ir saistīta ar jauna tirgus dalībnieka darbības uzsākšanu, kā ietekmē strauji palielinājās no jauna noslēgto darījumu skaits un izsniegto kredītu apjoms. Šo kredītu pagarināšana sāka atspoguļoties decembrī, kad bija novērojams pagarinājumu skaita pieaugums. Līdz ar to prognozējams, ka turpmāk šie abi rādītāji izlīdzināsies un situācija līdzināsies iepriekš novērotajai, kad mēnesī veikto pagarinājumu skaits pārsniedza izsniegto kredītu skaitu.

¹⁹ Apkopotie dati par pagarinājumu skaitu ietver informāciju par attiecīgajā mēnesī veikto visu kreditēšanas līgumu pagarinājumiem, t.sk., arī par tādu kreditēšanas līgumu pagarināšanu, kuri noslēgti pirms attiecīgā mēneša, piemēram, ja kredīta līgums noslēgts decembrī, bet pagarinājums veikts janvārī un arī februārī, informācija par pagarinājumu ir ietverta janvāra un februāra mēneša datos.

Analizējot kredītportfelī esošo Distances kredītu ar atmaksu 1 maksājumā dalījumu pēc kredītu pagarinājuma reižu skaita konstatējams, ka nedaudz ir samazinājies 3 un vairāk reižu pagarināto līgumu īpatsvars (no 31% 2014.gada 30.jūnijā līdz 30% 2014.gada 31.decembrī), ko visticamāk ietekmēja ilglaicīgi kavēto kredītu cesija. Nedaudz palielinājās bez pagarinājuma esošo kredītu īpatsvars, kas skaidrojams ar straujāku kredītu izsniegšanu gada pēdējos 3 mēnešos. Vienlaikus jāņem vērā, ka šajos 52% kredītu, kuri uz 31.12.2014. nebija pagarināti ietilpst arī tie kredīti, kuriem vēl nebija iestājies kredīta atmaksas datums (termiņš). Līdz ar to, ņemot vērā 28.att. redzamo tendenci, pastāv liela varbūtība, ka liela daļa no šiem kredītiem tika pagarināti, iestājoties to atmaksas termiņam.

Savukārt 30.att. ir norādīta bez procentiem/maksas izsniegto Distances kredītu, kurus kreditētāji galvenokārt izsniedz to jaunajiem klientiem jeb klientiem, kuri pirmo reizi aizņemas kredītu pie konkrētā pakalpojumu sniedzēja, un šo kredītu veikto pagarinājumu skaits 2014.gadā. Arī šiem kredītiem ir vērojama pēc būtības identiska tendence kā 28.att., tikai no jauna izsniegto kredītu pieauguma temps oktobrī ir straujāks (bez maksas izsniegto kredītu skaits dubultojas no aptuveni 8000 kredītiem septembrī līdz nedaudz vairāk kā 16000 novembrī), kas skaidrojams ar to, ka jaunajam tirgus dalībniekam, uzsākot darbību oktobrī, tas pirmos kredītus izsniedza bez maksas. Tāpat redzams, ka turpmākos mēnešos (novembrī un decembrī) izsniegto kredītu pieauguma temps samazinās, bet vienlaikus palielinās pagarinājumu skaits, kas arī nozīmē, ka vidējā termiņā situācija ar pagarinājumiem izlīdzināsies un mēnesī bez maksas izsniegto kredītu pagarinājumu skaits tuvosies vai pārsniegs mēnesī noslēgto līgumu skaitam.

29. att. 2014.gadā bez maksas/procentiem izsniegto Distances kredītu (ar atmaksu 1 maksājumā) un to pagarinājumu²⁰ skaits (tūkstošos)

Gan šo, gan iepriekš aprakstīto situāciju ar kredītu augstajām izmaksām (dārdzību) nākotnē varētu ietekmēt pašlaik Saeimā skatītie grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, kas paredz ierobežot kredīta kopējās izmaksas un patērētāja kredīta atmaksas kavējuma gadījumā samazināt straujo nokavējuma procentu pieauguma tempu. Tā rezultātā kreditētāji daudz rūpīgāk

un kvalitatīvāk izvērtēs potenciālo kredītņēmēju maksāspēju, jo ierobežotu kredīta procentu un kopējo kredīta izmaksu gadījumā tie nevarēs paļauties uz to, ka zaudējumus, kas rodas no ilglaicīgi kavētajiem kredītiem segs tie kredītņēmēji, kuri par uzņemtajām saistībām īsākā vai garākā termiņā (pagarinājuma izmantošanas gadījumā), bet tomēr norēķinās.

Licencētie nebanku kredītēšanas pakalpojumu sniedzēji dalījumā pēc piedāvātā kredītēšanas veida.

	Skaitis	Sabiedrības	
Distances kredītēšanas pakalpojumu sniedzēji	18	SIA „Open Credit” SIA „Finanza” SIA „Greencredit” SIA „Extra Credit” SIA „MCB Finance Latvia” SIA „Delta Capital” SIA „MD Investīcijas” AS „Lateko Līzings” SIA „Nordic Fianance”	SIA „VIA SMS” AS „MiniCredit” SIA „SOHO Group” SIA „Ātrais Kredīts” SIA „E Lats” SIA „Totem Finanšu Sistēma” SIA „InCREDIT GROUP” AS „4finance” SIA „ONDO”
Patēriņa kredītu sniedzēji	17	SIA „LAFIKO.LV” SIA „BEST LĪZINGS” AS „Lateko Līzings” SIA „Nordic Finance” AS „Orbīta” SIA „InCREDIT GROUP” AS „Moda Kapitāls” AS lombards „Dagne”	SIA „ExpressCredit” SIA „Aizdevums.lv” SIA „Ātrais Kredīts” SIA „DSA INVEST” SIA „E Lats” SIA „Baltic Finance Fund” SIA „VITA CREDIT” SIA „Cofi līzings” SIA Finanšu Grupa Latvijas Lombardi
Kredīti pret kustamas lietas ķīlu sniedzēji	20	AS „Liepājas lombards” AS „UNIONS” AS „GARANTS PLUS” AS „Lombards Dagne” SIA „Laredo 5” SIA „Ozerings Grupa” AS „Orbīta” AS „Moda Kapitāls” SIA „ExpressCredit” SIA „VITA CREDIT”	SIA „FRESHCASH LATVIJA LTD” SIA „Rīgas pilsētas lombards” SIA „Ātrais Kredīts” SIA „DSA INVEST” SIA „E Lats” AS „Margerds” SIA „Money Express Credit” SIA „HAVER INVEST” SIA „Finansu Grupa Latvijas Lombardi” SIA „Ātra Finanšu Palīdzība „AVOTS””
Hipotekāro kredītu sniedzēji	12	AS „West Kredit” AS „Lateko Līzings” AS „Moda Kapitāls” SIA „FZ Capital” SIA „Ātrais Kredīts” AS „Mintos”	SIA „FINANŠU INVESTĪCIJAS” SIA „Baltic Finance Fund” SIA „Finansu Grupa Latvijas Lombardi” SIA „GRAND CREDIT” SIA „Money Express Credit” SIA „LATVIJAS HIPOTĒKA”
Līzīga un citu ar transportlīdzekli vai citu objektu (izņemot nekustamo īpašumu) nodrošināto kredītu sniedzēji	13	SIA „VITA CREDIT” AS „mogo” SIA „Money Express Credit” SIA „DnB Līzings” SIA „UniCredit Leasing” SIA „DSA INVEST” SIA „NORD Līzings”	SIA „Nordea Finance Latvia” SIA „SEB Līzings” SIA „Swedbank Līzings” SIA „InCREDIT GROUP” AS „Moda Kapitāls” SIA „Citadele līzings un faktoring”